

การประเมินและสอบทานสินค้าของ ธนาคารพาณิชย์

นางสาวรวีวรรณ ไชยบุตร

003524

~~"This document is the property of the Thailand Information Center (TIC), Chulalongkorn University and is to be returned within two weeks to the Thailand Information Center, Patasart Building 3, Chulalongkorn University"~~

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง ของ การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

แผนกวิชาการธนาคารและการเงิน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2520

I 1707969X

COMMERCIAL BANKS' LOAN REVIEW PROCESS

Miss Raweewan Chaiyabut

~~"This document is the property of the
Thailand Information Center (TIC),
Chulalongkorn University and is to be
returned within two weeks to the
Thailand Information Center, Patasart
Building 6, Chulalongkorn University."~~

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy
Department of Banking and Finance

Graduate School

Chulalongkorn University

1977

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การประเมินและสอบทานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

โดย

นางสาวรวีวรรณ ไชยบุตร

แผนกวิชา

การธนาคารและการเงิน

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์สุรศักดิ์ นานานุกูล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ สังวร ปัญญาติลล)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชลิตา ลอยกุลนันท)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมาลี จิระมิตร)

กรรมการ

(อาจารย์สุรศักดิ์ นานานุกูล)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การประเมินและสอบทานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

ชื่อนิสิต

นางสาวรวีวรรณ ไชยบุตร

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์สุรศักดิ์ นานานุกูล

แผนกวิชา

การธนาคารและการเงิน

ปีการศึกษา

2520

บทคัดย่อ

~~"This document is the property of the Thailand Information Center (TIC), Chulalongkorn University and is to be returned within two weeks to the Thailand Information Center, Ratasart Building 3, Chulalongkorn University"~~

การดำเนินงานสินเชื่อแก่ลูกค้าเป็นการบริหารเงินทุนอันสำคัญยิ่งของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งจึงจำเป็นต้องวางนโยบายในการให้สินเชื่อที่แน่นอนและชัดเจน เพื่อให้เจ้าหน้าที่สินเชื่อยึดถือเป็นหลักในการพิจารณาสินเชื่อ นโยบายสินเชื่อของธนาคารโดยทั่วไป มุ่งที่จะให้ได้รับรายได้มากที่สุด และมีอัตราเสี่ยงน้อยที่สุด

บริการสินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์ให้แก่ลูกค้ามีอยู่มากมายหลายชนิด แต่นับเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 3 ประเภท คือ 1) การให้กู้ยืม 2) เบิกเงินเกินบัญชี 3) ช้อลดตัวเงิน หลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อแตกต่างกันไปตามลักษณะของสินเชื่อ และประเภทของลูกค้า ซึ่งได้แก่บุคคลธรรมดา ร้านค้า และนิติบุคคล โดยทั่วไปธนาคารพาณิชย์นิยมใช้หลัก 5 C's ในการวิเคราะห์และประเมินค่าสินเชื่อ คือ พิจารณาจากอุปนิสัย (Character) ความสามารถ (Capacity) เงินทุน (Capital) ของผู้ขอสินเชื่อ ประกอบกับสภาวะทางเศรษฐกิจ (Conditions) และหลักประกัน (Collaterals) เพื่อวัดความสามารถในการชำระคืน และอัตราเสี่ยงของสินเชื่อแต่ละราย โดยเฉพาะผู้ขอสินเชื่อที่เป็นธุรกิจการค้า จะต้องนำเทคนิคทางการบัญชีมาใช้ในการวิเคราะห์และตีความหมาย รายการต่าง ๆ ในงบการเงินของธุรกิจนั้นด้วย ทั้งนี้ การประเมินค่าสินเชื่อจะได้ผลดี ก็ต่อเมื่อมีการรวบรวมข่าวสารข้อมูลทางเครดิตที่จำเป็นไว้อย่างครบถ้วน สมบูรณ์ และเจ้าหน้าที่วิเคราะห์สินเชื่อก็จะต้องมีความรู้ ความชำนาญ เพียงพอ ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์ที่สินเชื่อสามารถพิจารณาตัดสินใจได้ถูกต้องว่า สินเชื่อรายใดสมควรอนุมัติ รายใดควรจะปฏิเสธ

หลังจากอนุมัติสินเชื่อแก่ลูกค้าไปแล้ว ธนาคารจะต้องคอยติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจนความเคลื่อนไหวของลูกค้าทุกระยะ การควบคุมสินเชื่อควรกระทำตลอดอายุสินเชื่อ โดยเจ้าหน้าที่ผู้ปล่อยสินเชื่อ (Loan Officer) เป็นผู้ติดตามดูแลให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อตกลงที่ทำไว้กับธนาคาร จนกว่าจะมีการชำระคืนครบถ้วนตามสัญญา ส่วนเจ้าหน้าที่สอบสวนสินเชื่อ (Loan Review Officer) จะต้องทำการสอบสวนสินเชื่อเพื่อหาสาเหตุที่ทำให้สินเชื่อบางรายการกลายเป็นหนี้มีปัญหา ชี้ให้เห็นสัญญาณอันตรายของสินเชื่อแต่ละราย และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายต่าง ๆ ด้วย การควบคุมสินเชื่อทั้ง 2 ประการดังกล่าว ต้องอาศัยแฟ้มสินเชื่อ (Credit File) เป็นเครื่องมือสำคัญ

แม้ธนาคารจะพิจารณาสินเชื่อด้วยความรอบคอบและมีหลักเกณฑ์ที่เพียงพอ ก็ยังปรากฏว่า ต้องประสบปัญหาในการเรียกเก็บหนี้เป็นประจำ เพราะสินเชื่อที่ปล่อยไปบางรายการกลายเป็นหนี้ที่มีปัญหา (Problem Loan) หรือหนี้เสียในภายหลัง เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งที่ควบคุมได้และควบคุมไม่ได้ เช่น ลูกหนี้บิดพลิ้ว ลูกหนี้ตาย กิจกรรมค้าขาดทุน ประสบภัยธรรมชาติ เป็นต้น อันเป็นสาเหตุให้การชำระเงินล่าช้า ไม่เป็นไปตามกำหนด ธนาคารจะต้องพิจารณาวินิจฉัยหนี้สินเชื่อที่มีปัญหาเหล่านี้อย่างเหมาะสมเป็นกรณี ๆ ไป ทั้งนี้ เพื่อให้ธนาคารได้รับเงินคืนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

หากการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นไม่ประสบผลสำเร็จ ก็ต้องอาศัยวิถีทางของกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยจัดการโอนหนี้มีปัญหาเหล่านั้นเข้าบัญชีพาสส์ดีว (Past Due A/C) ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นนักกฎหมายติดตามทวงถามต่อไป ซึ่งการติดตามสินเชื่อในขั้นนี้ต้องใช้ไหวพริบ ความพยายาม และเทคนิคต่าง ๆ อย่างมาก เพื่อให้ธนาคารได้รับชำระหนี้คืนมากที่สุด และมีอัตราสูญเสียน้อยที่สุด มาตรการเด็ดขาดที่จะใช้ต่อไปเมื่อการประนีประนอมไม่ได้ผล คือ การดำเนินคดีฟ้องร้องต่อศาล ซึ่งธนาคารจะใช้เฉพาะกับสินเชื่อรายที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น การดำเนินการในขั้นนี้ บางรายอาจต้องถึงขั้นบังคับคดียึดทรัพย์ออกขายทอดตลาด หรือฟ้องล้มละลายในที่สุด

การวิจัยมุ่งศึกษาถึงขั้นตอนในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ ตั้งแต่การ
ประเมินและสอบทานสินเชื่อ การแก้ไขสินเชื่อมีปัญหา ตลอดจนการติดตามเรียกหนี้คืนด้วย
วิธีการประนีประนอม จนถึงขั้นเด็ดขาด โดยทำการศึกษาจากวิธีปฏิบัติจริง ของธนาคาร
พาณิชย์ในประเทศไทยเป็นสำคัญ แล้วเปรียบเทียบกับหลักการที่ดี ดูข้อแตกต่าง นำมาสรุป
และให้ข้อเสนอแนะ

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Commercial Banks' Loan Review Process
Name Miss Raweewan Chaiyabut
Thesis Advisor Mr. Surasak Nananukool
Department Banking and Finance

ABSTRACT

The extension of credit is a key aspect of the management of capital of commercial banks, all of which are therefore necessitated to lay down a clear and definite lending policy for their officers to follow. In general, commercial banks' lending policy is geared to maximizing revenue and minimizing loss.

Though there is a great variety of loan services offered by commercial banks to their customers, they however can be boiled down to three principal types :

1. Loan
2. Overdraft
3. Bill discounting

With respect to the principles guiding the granting of loans, these vary—depending a great deal on the types of credit and the people who are seeking it. In the main, commercial banks follow the "5 C's" credit analysis method which is based on the study of the character, capacity, capital and collateral of the customers in question as well as the condition of the general economy in order to arrive at conclusions with respect to repayment ability and degree of risk. But in special cases,

a

for instance commercial concerns, it may be necessary as well to resort to the analysis of their financial statements. For this latter method to be effective, credit officers must be well versed in it, and they must be in possession of a sufficient amount of accurate data.

After the floatation of a loan, it must be followed up and its recipient continually observed until it's maturity and repayment. The officer in charge of the loan is the one responsible for seeing to it that the borrower follows all the conditions laid down for him by the bank. As for the loan review officer, he must do his part through reviewing loans to pinpoint causes which contribute to turning some of them problematic. It is his duty, too, to give warning when signs are showing that a loan is becoming risky, as well as to make recommendations for preventing losses to the bank.

Despite efforts to ensure the safety of loans, banks still encounter problems in the management of credit. A promising loan may turn sour due to various factors which are or are not within the control of the bank — for instance, the borrower having died, the business suffering great loss or natural catastrophe, or that the borrower simply refuses to pay back. This makes it necessary for banks to further seek for ways that would suit individual cases, so as to increase the chances of getting back their money.

Nonetheless, if all preliminary steps fail, the final one that of legal action may have to be taken. These problematic

loans are transferred to past due account to be followed up by the bank's lawyers who, however, must use it with great wisdom, discretion, etc. The chance of recovering the loans depends much on their conduct of the matter. If, however, the worst should come to the worst and there is no possible way out, a suit will be filed at court to have the person or legal person declared bankrupt and his or its properties auctioned.

This thesis aims at studying the process of commercial banks' loan review, starting from the first step (loan evaluation and review). It then examines the follow-up techniques and ends up with the legal action for reclaiming loans. All this is done through the study of commercial banks' actual operations in Thailand. Conclusions and recommendations are made after the results of the study are compared with theoretical principles.

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อาจารย์สุรศักดิ์ นานานุกูล รองผู้จัดการฝ่าย
สำนักผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ คานสินเชื่อในประเทศ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ซึ่งเป็นอาจารย์
ที่ปรึกษาผู้ควบคุมการวิจัย ได้กรุณาให้คำแนะนำ และแนวทางในการค้นคว้ามาโดยตลอด
ทั้งยังกรุณาตรวจทานผลการวิจัยจนกระทั่งสำเร็จลงได้ด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ
ในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ศาสตราจารย์สังวร ปัญญาติติก หัวหน้าแผนกวิชาการธนาคารและการเงิน
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอาจารย์ท่านหนึ่งที่ได้ให้ความเมตตาแก่ผู้เขียน
เสมอมาในการให้คำปรึกษาด้านต่าง ๆ ทุกครั้งที่ผู้เขียนมาติดต่อ และยังกรุณาตรวจสอบ
แก้ไขข้อบกพร่องบางประการร่วมกับผู้ช่วยศาสตราจารย์ชิตา ลอยกุลนันท์ และผู้ช่วย-
ศาสตราจารย์สุมาลี จีวะมิตร ช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ขึ้น ผู้เขียนขอกราบขอบ
พระคุณท่านอาจารย์ทั้ง 3 เป็นอย่างสูง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากท่านผู้บังคับบัญชาทุกท่าน
ในค้ำต่าง ๆ จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ของธนาคารต่าง ๆ ที่ให้ความ
ร่วมมือตอบข้อซักถามในการสัมภาษณ์ด้วยดี และขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ
ทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน และให้กำลังใจตลอดมา ทำให้วิทยานิพนธ์
ฉบับนี้สำเร็จลงได้ในที่สุด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ฎ
รายการรูปประกอบ	ฏ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 วิธีการค้นคว้าและวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย	3
2. การประเมินสินเชื่อ	4
✓ 2.1 นโยบายสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์	4
✓ 2.2 ประเภทสินเชื่อ	10
2.3 ประเภทผู้ขอสินเชื่อ	35
✓ 2.4 หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์และประเมินสินเชื่อ	42
2.5 ขั้นตอนในการประเมินสินเชื่อ	48
2.6 การแสวงหาและรวบรวมข้อมูลเพื่อพิจารณาสินเชื่อ	49
2.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	63
2.8 การวิเคราะห์ห้บการเงิน	66
2.9 การพิจารณาตัดสินใจ	83

3. การควบคุมคุณภาพสินค้า	88
3.1 การติดตามผลการดำเนินงานของลูกค้า	89
3.2 การติดตามและควบคุมสินค้าโดยเจ้าหน้าที่สินค้า	90
3.3 การสอบทานสินค้า	93
3.4 แพคเกจสินค้า	102
3.5 ตัวอย่างรายงานการสอบทานสินค้า	108
4. การแก้ไขสินค้าที่มีปัญหา	134
4.1 สินค้าที่มีปัญหา	134
4.2 สาเหตุที่ทำให้เกิดสินค้ามีปัญหาและหนีเสีย	136
4.3 วิธีช่วยเหลือสินค้าที่มีปัญหา	141
4.4 ปัญหาของการอำนวยความสะดวกและวิธีแก้ไขบางประการ	145
5. กระบวนการติดตามเรียกหนี้สิน	150
5.1 การติดตามสินค้าที่ยังมีการเคลื่อนไหวอยู่	150
5.2 การติดตามสินค้าที่เป็นปัญหาหรือหนีเสีย	153
5.3 ข้อเสนอแนะบางประการในการเรียกเก็บหนี้ค้างชำระ	157
5.4 การดำเนินคดีตามกฎหมาย	162
5.5 การดำเนินการบังคับคดี	165
6. สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ	167
6.1 สรุปผลการวิจัย	167
6.2 ข้อเสนอแนะ	176
บรรณานุกรม	187
ประวัติผู้เขียน	189

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1.	อัตราส่วนตลาดค่านเงินฝากของสถาบันการเงินต่าง ๆ	7
2.	อัตราส่วนตลาดค่านสินเชื่อของสถาบันการเงินต่าง ๆ	8
3.	สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์แต่ละธนาคาร	9
4.	งบแสดงฐานะการเงินของธนาคารพาณิชย์	14
5.	เงินให้กู้เบิกเกินบัญชีและยอดคตัวเงินของธนาคารพาณิชย์ แยกตามวัตถุประสงค์	40

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1. เงินให้กู้ยืมเทียบกับเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ ในปี 2515 - 2519	15
2. กราฟแสดงเงินให้กู้ยืมและข้อลดของธนาคารพาณิชย์ และเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ ปี 2517 - 2520	16
3. เปรียบเทียบการใช้เงินให้กู้เบิกเกินบัญชีและข้อลดตัวเงิน ของธนาคารพาณิชย์ ปี 2514 กับปี 2519	41

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย